

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1969/24

Karar Sayısı:1969/50

Karar günü:30/9/1969

Resmi Gazete tarih/sayı:17.6.1970/13521

İtiraz yoluna başvuran: Tarsus Sulh Ceza Mahkemesi

İtirazın konusu: 6831 sayılı Orman Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair 1056 sayılı ve 4/7/1968 günlü Kanunun (yayımlı: 17/7/1968 günlü ve 12952 sayılı Resmî Gazete) Anayasa'nın 12., 42., 45. ve 131. maddelerine aykırı bulunduğu yolunda müdahil Orman Genel Müdürlüğü avukatınca ileri sürülen iddianın, mahkemece ciddî olduğu kanısına varılmış ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 151. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur.

I. OLAY

Devlet ormanından kesilmiş kaçak kereste taşımak eyleminden dolayı 6831 sayılı Kanunun 108. maddesi uyarınca cezalandırılması istemiyle sanık hakkında açılan ve Tarsus Sulh Ceza Mahkemesinin 966/9 esas sayısını almış bulunan dâvanın duruşması sırasında müdahil Orman Genel Müdürlüğü avukatı, 6331 sayılı Orman Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair 1056 sayılı ve 4/7/1968 günlü Kanunun, Anayasanın 12. ve 42. maddelerinin ikinci fıkralarına, 45. maddesine ve 131. maddesinin birinci, üçüncü ve altıncı fıkralarına aykırı olduğunu ileri sürmüş ve mahkeme, iddianın ciddî olduğu kanısına vararak. Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve dâvanın geri bırakılmasına 14/9/1968 gününde karar vermiştir.

III- YASA METİNLERİ :

1- İtiraz konusu Kanun :

İtirazın konusu olan 1056 sayılı ve 4/7/1968 günlü kanun şöyledir : (Madde 1- 6831 sayılı Orman Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir :

Ek Madde 1- Bu kanunun kapsamına giren suçlardan dolayı açılmış olup Orman idaresince müdahil sıfatı ile ve avukat marifetiyle takip edilen ceza davalarında idare lehine takdir edilecek maktu ve vekâlet ücreti, davanın mahiyeti ve avukatın sebmeden mesaisi nazara alınmak suretiyle avukatlık asgarî ücret tarifesinde yazılı asgarî miktarının yansını geçmemek üzere taktiren hükmolunur.

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.)

2- Dayanak olarak ileri sürülen Anayasa hükümleri:

S056 sayılı kanunun Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki iddia ve itirazı desteklemek üzere ileri sürülen Anayasa hükümleri şunlardır:

(Madde 12/2- Hiçbir kişiye aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.)

Esas Sayısı:1969/24
Karar Sayısı:1969/50

(Madde 42/2- Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadî ve malî tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler; işsizliği önleyici tedbirler alır.)

(Madde 45- Devlet, çalışanların, yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlamalarına elverişli adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirleri alır.)

(Madde 131/1, 3, 6- Devlet, ormanların korunması ve ormanlık sahaların genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

.....

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez.

.....

.....

Orman suçluları için genel af çıkarılamaz; ormanların tahribine yol açacak hiçbir siyasî propaganda yapılamaz.)

IV- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İç tüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca 10/10/1968 gününde Başkan Vekili Lûtfî Ömerbaş, Üye İhsan Keçecioğlu, Salim Başol, A. Şeref Hocaoglu, Fazlı Öztan, Celâlettin Kuralmen, Hakkı Ketenoğlu, Sait Koçak, Avni Givda, Muhittin Taylan, İhsan Ecemiş, Recai Seçkin, Ahmet, Akar, Halit ZARBUN ve Muhittin Gürün'ün katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında Anayasa'ya aykırılığı iddiası sırasında sanığın duruşmada bulunup bulunmadığı ve bu konudaki savunmasının ne olduğu anlaşılamadığından 44 sayılı kanunun 27. maddesinin 2 sayılı bendine uygun olarak eksik tamamlanmak üzere dosyanın geri çevrilmesine üyelerden Salim Başol, Sait Koçak ve Muhittin Gürün'ün esasın incelenmesinin gerektiği yolundaki karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile karar verilmiştir.

Tarsus Sulh Ceza Mahkemesinin 966/9 sayılı ve 6/5/1969 günlü yazısına bağlı olarak gelen kâğıtlara göre dosyadaki eksikliğin tamamlandığı anlaşıldığından Anayasa'nın 151. ve 22/4/1962 günlü ve 44 sayılı kanunun 27. maddelerine uygun bulunduğu görülen işin esasının incelenmesi 29/5/1969 gününde oybirliği ile kararlaştırılmıştır.

V- ESASIN İNCELENMESİ :

İtirazın esasına ilişkin rapor, mahkemenin 966/9 sayılı ve 6/5/1969 günlü yazısına bağlı olarak gelen gerekçeli karar ve ekleri, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen kanun; aykırılık iddiasına dayanaklık eden Anayasa hükümleri; bunlarla ilgili gerekçeler ve Meclis görüşme tutanakları ve konu ile ilişkisi bulunan öteki metinler okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- 1036 sayılı kanun hakkındaki Anayasa'ya aykırılık iddiasının daha önce başka itirazlar dolayısıyla incelenmiş bulunması durumu:

1056 sayılı kanunun Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki iddia ve itirazlar daha önce 1958/39, 42, 45, 54, 68 ve 1969/6 esas sayılı işler dolayısıyla ve bu dosyalar birleştirilmek suretiyle incelenmiş ve kanunun şekil ve esas yönlerinden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazların reddine 3/4/1969 gününde oyçokluğu ile ve 1969/15 sayılı karar verilmiştir.

Esas Sayısı:1969/24
Karar Sayısı:1969/50

Görüşmelerin başında üyelerden Şeref Hocaoğlu ve Muhittin Gürün şu duruma Anayasanın Anayasa Mahkemesi kararlarının kesinliğini ve bağlayıcılığını saptayan 132. maddesi hükmüne göre konunun yeniden incelenemeyeceğini ileri sürmüşlerdir.

Anayasanın 152. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesinin iptal kararları karar tarihinde, ve eğer ayrıca yürürlük günü belirtilmiş ise o günde iptal eylediği mevzuatı yürürlükten kaldırır. Yürürlükte bulunmayan bir kanunun, Anayasa'ya aykırılığı ilen sürülemediğine göre böylece çözümlenmiş konuların bir daha mahkemeye gelmesi düşünülemez. Davanın veya itirazın raddine ilişkin kararların birincilerden farklı nitelikte olduğu ortadadır. Bunlara konu olan hükümler yürürlükte kalmış ve kararlar belirli durumlara ve koşullara dayanmakta bulunmuştur. Durumların ve koşulların değişmesi halinde sonucun da değişik olması gerekir. Böyle bir değişimin bulunup bulunmadığı ise ancak inceleme sonunda anlaşılabilir. Kaldı ki incelenecek olan eski dava ve itiraz değil, yeni bir dava veya itirazdır. Aksini düşünmek; bir kısım hükümlere dokunulmazlık tanımak, bu hükümler hakkında yargı mercilerinin yetkilerini kullanmalarını önlemek, hukuki görüşleri dondurup ebedileştirmek olur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının böyle bir ereği bulunduğu düşüncesini destekliyecek doyurucu bir kanıtın ileri sürülmesi mümkün değildir. Şu duruma göre 1056 sayılı kanunun daha önce başka itirazlar dolayısıyla incelenmiş ve Anayasa'ya aykırı görülmemiş bulunmasının aynı kanunun 1969/24 esas sayılı dosyada yeniden incelenmesine engellik edemeyeceğine üyelerden Şeref Hocaoğlu ve Muhittin Gürün'ün karşı oyları ile ve oyçokluğu ile karar verilerek bundan sonraki sorunun görüşülmesine geçildi.

2- 1056 sayılı kanunun şekil yönünden Anayasa'ya aykırı olup olmadığı sorunu:

1056 sayılı kanunun Millet Meclisi Genel Kurulunda kabul edildi sıralardaki Meclis Başkanlık Divanının kuruluş biçimi dolayısıyla kanunun şekil yönünden Anayasaya aykırı olup olmadığı sorunu ortaya çıkmakta bulunduğundan önce bu sorunun çözümlenmesi gerekecektir. Her ne kadar müdahil avukatının ve mahkemesi aykırılık konusunda ilgililerce ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda bulunmadığı ve istemle bağlı kalmakla birlikte başka gerekçe ile de Anayasaya aykırılık kararı verebileceği için, Anayasa Mahkemesinin şekil yönünü doğrudan doğruya ele alabileceği ve ele alması gerektiği ortadadır.

İtiraz konusu kanun, Millet Meclisince, 4/7/1968 gününde kabul edilmiştir. Bu tarihlerde görevli olan Millet Meclisi Başkanlık Divanının bünyesi içme Türkiye İşçi Partisi grubundan üye alınmamış bulunmakta idi.

Başkanlık Divanının söz konusu durumu incelenirken Anayasa'nın 84. ve 85. maddelerine gözetilmesi yerinde olacaktır.

84 maddenin birinci fıkrasında "Meclislerin Başkanlık Divanları, o Meclisteki siyasî parti gruplarının kuvvetleri ölçüsünde Divana katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur." denilmektedir.

85. maddenin birinci ve ikinci fıkraları ise şöyledir:

"Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Meclisler çalışmalarını, kendi yaptıkları İçtüzüklerin hükümlerine göre yürütürler.

İçtüzük hükümleri, siyasî parti gruplarının, Meclislerin bütün faaliyetlerine kuvvetleri oranında katılmalarını sağlayacak yolda düzenlenir. Siyasî parti grupları, en az on üyeden meydana gelir."

84 maddenin birinci fıkrası, yalnız başkanlık divanlarının kuruluşuna ilişkin özel bir hükümdür. 85. maddenin yukarıda açıklanan hükümleri ise, gerek meclislerin başkanlık divanlarının

Esas Sayısı:1969/24
Karar Sayısı:1969/50

kuruluşu, görev ve yetkileri gerekse meclislerin öteki faaliyetleri konusunda yasama meclislerinin içtüzüklerinde öngörülecek, ilkeyi belirtmekte ve genel bir nitelik taşımaktadır.

84 maddenin açık ve kesin olan birinci fıkrası, meclislerde grubu bulunan siyasî partilerin güçleri ne olursa olsun meclislerin başkanlık divanlarında yer alabilmelerini ve katılmanın grupların güçleri oranında olmasını zorunlu kılar. Anayasa koyucusunun bu hükümle güttüğü başlıca erek, divanların görevlerinde yansız davranmalarının sağlanmasıdır. Böyle olduğuna göre, başkanlık divanlarının kuruluşu biçimi tesbit edilirken bütün siyasî parti gruplarına, güçleri oranında üyelikler ayırmalıdır. Bu ilkeye uyulmadan kurulan divanlar Anayasa'ya aykırı düşer Divanların Anayasa'ya aykırı kurulmasına yol açan içtüzük hükümlerinin veya o melikteki meclis kararlarının, bunlara karşı Anayasa Mahkemesine başvurulduğunda, iptal edilmeleri gerekir. Nitekim bunun bir örneği de vardır.

Millet Meclisinde 1966 yılına kadar olan uygulamalarda Başkanlık Divanına bütün siyasî parti gruplarından güçleri oranında üye alınmakta idi. 1966/1967 yasama yılının başında Anayasa'nın 84. maddesine siyasî parti gruplarından ancak güçleri elverdiği hallerde Başkanlık Divanına üye alınabileceği yolunda anlam verilerek 1/11/1966 ve 2/11/1966 günlü kararlarla Türkiye İşçi Partisi Grubu, Başkanlık Divanı dışında bırakıldı.

İlgili Partinin dâva açması üzerine, Millet Meclisi Başkanlık Divanının Türkiye İşçi Partisi Grubundan üye alınmaksızın kurulmasına ilişkin bulunan ve içtüzük hükmü niteliğini taşıyan bu iki Millet Meclisi karar. Anayasa Mahkemesinin 27/2/1968 günlü ve E. 1967/6- K. 1968/9 sayılı kararı ile iptal edilmiştir 18/9/1968 günlü ve 13004 sayılı Resmî Gazete).

1056 sayılı Kanunun Millet Meclisinde görüşülüp kabul edildiği sıralarda görevli Başkanlık Divanının bünyesi içine, yukarıda da değinildiği üzere, Türkiye İşçi Partisi Grubundan yine üye alınmamış olduğu görülmektedir. Bu divan. Anayasa Mahkemesince iptal edilen 1/11/1966 ve 2/11/1966 günlü kararların benzeri bir kararla; Millet Meclisinin 10/11/1967 günlü kararı ile kurulmuştur. Anayasa Mahkemesinin yukarıda sözü geçen iptal kararında gerekçesiyle açıklandığı üzere bir içtüzük hükmü niteliğinde olan ve o nedenle de Anayasa'nın 85. maddesi kapsamına giren Millet Meclisinin 10/11/1967 günlü kararı, Anayasa'ya uygunluk denetiminden geçmemiştir.

Burada denilebilirki: 10/11/1967 günlü Millet Meclisi kararı, Anayasa Mahkemesine başvurularak İptal ettirilmediği için 1056 sayılı Kanuna ilişkin tasarının görüşüldüğü sıralarda da yürürlükte bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesinin yine aynı niteliği taşıyan daha önceki Başkanlık Divanının Anayasa'ya aykırı kurulduğu yolundaki kararı, Millet Meclisince öğrenildikten sonra da Başkanlık Divanı Anayasa'ya uygun duruma getirilemez. Çünkü Millet Meclisinde uygulanan içtüzüğün 4. maddesine göre divanın görev süresi bir yıldır ve bu süre 1968 yılı Kasım ayında sona erecektir. Divanda vakitsiz değişiklik yapılması, içtüzük hükümlerine aykırı düşer. Anayasa Mahkemesi, Millet Meclisinin 10/11/1967 günlü kararını kendiliğinden bir yana bırakıp, Anayasa'nın 84. maddesini doğrudan doğruya uygulayamaz. Böyle olunca da Millet Meclisinin 10/11/1967 günlü kararına dayanılarak kurulan Başkanlık Divanının, içtüzük gereğince yenileneceği tarihe kadar geçerli bir kuruluş gibi kabulü gerekir ve bu divanın 1056 sayılı kanuna ilişkin tasarının görüşüldüğü birleşimi yönetmiş olması kanunun şekil yönünden iptalini haklı göstermez.

Böyle bir görüşten çıkarılacak sonuç şudur; Ortada bir Millet Meclisi İç tüzüğü Anayasa çatışması vardır. Ancak içtüzük hükümleri, yürürlükte bulunduğu için, Anayasa kurallarına yeğ tutulmak ve bunlara uyulmak gerekir. Aşağıda ayrıntılarıyla ve Anayasa Mahkemesinin geçmişte kararlarına da dayanılarak belirtileceği üzere böyle bir görüşe ve sonuca katılmak mümkün değildir.

Esas Sayısı:1969/24
Karar Sayısı:1969/50

Anayasa'nın 84. maddesinin birinci fıkrasına göre Meclislerin Başkanlık Divanları, o meclisteki siyasî parti gruplarının kuvvetleri ölçüsünde Divana katılmaları ile kurulur. Bu Anayasa, hükmü Anayasanın 8. maddesinde de belirtildiği üzere, yasama yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan bir temel hukuk kuralıdır.

Bu kurala aykırı bir içtüzük hükmü tedvin edilmiş ve hüküm doğrudan doğruya veya dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin eli altına gelmişse ne olacaktır' Hüküm doğrudan doğruya gelmişse, başka deyimle bir dava konusu ise tabiatıyla iptal edilecektir. Böyle değil de, şimdi olduğu gibi, bir davanın incelenmesinde hukukî dayanak olarak karşıya çıkıyorsa Mahkeme, kendiliğinden iptale gidemeyeceğine göre hükmü bir yana iterek sorunu Anayasa kuralı uyarınca çözümliyecektir. Anayasa Mahkemesi bu yolda davranmak zorundadır. Tersini düşünmek Anayasa Mahkemesini Anayasa kuralları ile değil, bir kanun veya içtüzük hükmü ile bağlamak olur. Böyle bir tutumun ise Anayasa'nın 8. maddesine aykırılığı; Anayasa'nın üstünlüğü ilkesinin korunmasını nasıl güçsüzleştireceği, bütün siyasî parti gruplarının uyuşmaları halinde de Anayasaya aykırı davranışların nasıl hoşgörü ile karşılanmasını gerektireceği ortadadır.

Nitekim iptal yetkisini kullanamadığı bu çeşit durumlarda Anayasa Mahkemesi Anayasa'ya aykırı bir hükmü ihmal etmek; o hükme değil Anayasa kuralına uymak yoluna gitmiştir. Söz gelimi: Anayasa'nın, İptal davasına hakkı olanları açıklayan 149. maddesinde (..... Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunan siyasî partiler veya bunların Meclis gruplarından söz edilmekte; böylece bir siyasi partinin iki meclisten herhangi birindeki grubunun tek başına iptal davası açmaya hakkı bulunduğu hükmü bağlanmış olmaktadır. Buna karşılık 44 sayılı ve 22/4/1962 günlü kanunun iptal davası açmağa yetkili olanlara ilişkin 21. maddesinin 4 sayılı bendinde (siyasî partilerin Türkiye Büyük Millet Meclisi grupları) denilerek Anayasa hükmü bir değişikliğe uğratılmıştır. 1964/26 esas sayılı davada, davayı açanın sadece bir siyasî partinin Cumhuriyet Senatosu grubu olması dolayısıyla dava hakkı sorununun çözümlenmesi gerekmiş ve çözümlemede, Anayasa'nın 149. maddesinin açık ve kesin hükmü karşısında 44 sayılı Kanunun 21. maddesinin 4 sayılı bendine uyulamıyacağı belirtilerek Anayasa hükmü uyarınca bir sonuca varılmıştır. (1964/26-1966/1 sayılı ve 13/1/1966 günlü karar 31/5/1966 günlü ve 12310 sayılı Resmî Gazete - Anayasa Mahkemesi Kararlar Delgisi : Sayı 4; Sayfa : 16, 17).

1967/22 esas sayılı işte de aynı tutum görülmektedir. Bu işin incelenmesinde iptal istemine konu olan işlemle ilgili Millet Meclisi Karma Komisyonunu oluşturan Anayasa ve Adalet Komisyonlarının ikinci toplantı yılı başında usulünce kurulduğu; daha sonra Güven Partisi Millet Meclisi grubu teşekkül ettiğinden siyasi parti gruplarının güçleri oranında kendini gösteren değişikliğin Meclis faaliyetlerine ve bu arada komisyonların bünyelerine yansıtılmasının sağlanması gerekirken bütün siyasî parti grupları temsilcilerinin Millet Meclisi Başkanının başkanlığında yaptıkları bir toplantıda üçüncü toplantı yılının başlamasına kadar komisyon üyeliklerinin olduğu gibi muhafazası hususunda anlaşarak güçleri oranındaki temsil hakkından vazgeçtikleri; durumun 14/6/1967 gününde 118. Genel Kurul birleşimine sunulduğu ve itirazla karşılanmadığı için kesinleştiği saptanmıştır. Anayasa Mahkemesi, kararında, Anayasa'nın 85. maddesinin ikinci fıkrasında içtüzük hükmününün, siyasî parti gruplarının, meclislerin tüm faaliyetlerine güçleri oranında katılmalarını sağlayacak yolda düzenleneceğinin yazılı bulunduğunu; bunun, aslında siyasî parti gruplarının meclislerin bütün faaliyetlerine güçleri oranında katılmalarını buyuran bir temel hukuk kuralı olduğunu ve yine Anayasa'nın 8. maddesi gereğince yasama, yürütme ve yargı organlarını, (idare makamlarını ve kişileri bağladığını; bu kuralın siyasî parti gruplarının uyuşmaları veya Millet Meclisi Genel Kurulunun kabulü ile bir yana bırakılmıyacağını belirterek ve komisyonların bünyelerini donduran içtüzük düzenlenmesinin üçüncü toplantı yılının başlamasına kadar devamını kabul etmeyerek bu düzenlemeye değil, Anayasa kuralına uymuş ve başvurma konusu işlemin iptaline gitmiştir. (1967/22-22 sayılı ve 2/8/1967 günlü karar - 25/10/1967 günlü ve 12734 sayılı Resmî Gazete).

Esas Sayısı:1969/24
Karar Sayısı:1969/50

Burada Anayasa Mahkemesinin, Anayasa'nın geçici 3. maddesi ve bu madde aracılığı ile Millet Meclisinde uygulanmakta olan içtüzük üzerindeki, yukarıda değinilen kararda yer alan görüşünü bir kez daha açıklamak yerinde olacaktır.

"Anayasa'nın geçici 3. maddesinde, yeni Anayasa'ya göre kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Millet Meclisinin ve Cumhuriyet Senatosunun toplantı ve çalışmaları için, kendi içtüzükleri yapılıncaya kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27 Ekim 1957 gününden önce yürürlükte olan içtüzüğü hükümlerinin uygulanacağı yazılıdır. Yeni İçtüzükler yapılıncaya kadar meclislerin çalışmalarından kalmamaları için verilen bu imkânın, içtüzüğün Anayasa ile bağdaşmayan hükümleriyle birlikte harfi harfine uygulanacağı anlamında değerlendirilip genişletilmesi düşünülemez. İçtüzük hükümleri ancak Anayasa kuralları ile sınırlı olarak ve o kurallara uyarlıkları oranında bir uygulama yeri bulabilir, içtüzükte öngörülmemiş - Anayasa'nın getirdiği yeniliklere ilişkin - konularda veya içtüzüğün Anayasa ile çelişen hükümlerinde Anayasa'ya uyar bir uygulama yolunun tutulması gereklidir. Aksine bir görüş, içtüzüğü Anayasa'ya eşit, hatta Anayasa'dan üstün tutmak olur. Böyle bir görüşün sakatlığı ise tartışılmayacak kadar ortadadır.

Esasen içtüzük konusunda uygulamalar, hep içtüzüğün öngörmediği veya Anayasa ile çelişmeye düştüğü hususlarda Anayasa'ya uygun bir yön izlemiştir Birkaç örnek vermek gerekirse şunlar ileri sürülebilir :

Anayasa'ya göre (madde 85/2 siyasî parti grupları en az on üyeden meydana gelir. İçtüzükte ise sayı ile sınırlama yoktur (madde 22/2 - 12/2/1954 günlü İçtüzükle değişik). Bu konuda tabiatıyla Anayasa'ya uyulmaktadır. Bütçeyi inceleyecek Komisyonun Anayasa'da öngörülen bünyesi (madde 94/2), içtüzüktekenden (yukarıda değinilen madde) farklıdır. Komisyon Anayasa'ya göre kurulmaktadır içtüzüğün Cumhurbaşkanının nutkuna, kanunların yorumlanmasına ilişkin hükümlerinin (10., 11. 124 ve 125. maddeler) uygulama yeri kalmamıştır; uygulanmamaktadır. içtüzükte, siyasî parti gruplarının Meclisin bütün faaliyetlerine kuvvetleri oranında katılmalarını sağlayacak hükümler öngörülmemiştir. Oysa, komisyonlara üye seçilmesi, bu kurala göre yapılmaktadır. Hattâ Güven Partisinin kurulmasıyla kuvvetler oranının değişmesi üzerine, komisyonların bünyelerinde değişiklik yapılmak konusu ele alınmış; ancak bu iş parti gruplarının anlaşmaları ve Meclis Genel Kurulunun tasvibi ile üçüncü toplantı yılının başına bırakılmıştır. Bu örnekleri daha da çoğaltmak mümkündür."

Yukarıdan beri açıklananlarla verilen sonuç şudur: 1056 sayılı kanuna ilişkin tasarının Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesini ve karara bağlanmasını yöneten Başkanlık Divanının hukukça geçerli bir kuruluş olup olmadığını araştırmak ve doğru bir sonuca varabilmek için ele alınacak ölçü, Millet Meclisinin İçtüzük hükmü niteliğindeki 10/11/1967 günlü kararı değil, Anayasa'nın 84 maddesinin birinci fıkrası hükmüdür. Bu ölçüye vurulduktan söz konusu Başkanlık Divanının Anayasa'ya aykırı ve bu nedenle de hukukça geçerli sayılamayacak bir kuruluş olduğu ortaya çıkar. 1056 sayılı kanuna ilişkin tasarının görüşülmesi sırasında Millet Meclisi Genel Kurulunu böyle bir divanana yönetmesi ile, Genel Kurulun divansız çalışması arasında fark yoktur. Başkanlık Divanı olmayınca da bir Millet Meclisi Genel Kurulundan söz edilemez; bu sadece gelişmiş güzel bir toplanma hali olur. Böyle bir toplanmada görüşülen ve kabul edilen kanun tasarısı ise, iptal nedeni olacak bir şekil noksanı ile malûl sayılmak gerekir.

Şu duruma göre 1056 sayılı Kanunun Millet Meclisi Başkanlık Divanının kuruluş biçimi dolayısıyla şekil yönünden iptali gereklidir.

Başkanvekili Lütfi Ömerbaş, üyelerden Feyzullah Uslu, Celâlettin Kuralmen, Fazıl Uluocak, Sait Koçak ve İhsan Ecemiş bu görüşe katılmamışlardır.

Esas Sayısı:1969/24
Karar Sayısı:1969/50

Üyelerden Şahap Arıç ve Muhittin Gürün kanunun şekil yönünden iptalinin gerekli olduğu yolundaki sonuca katılmakla birlikte iptalin, Millet Meclisi Başkanlığının Başkanlık Divanının Anayasa'ya aykırı kurulmuş bulunduğunu açıklayan Anayasa Mahkemesi kararını öğrendikten sonra uyularak Divanın Anayasa'ya uygun duruma getirilmemiş bulunması nedenine dayanması gerektiği görüşünü ileri sürmüşlerdir.

3- 1056 sayılı Kanunun esas yönünden Anayasa'ya aykırılık durumu :

İtiraz konusu 1056 sayılı Kanunun, Millet Meclisi Başkanlık Divanının kuruluş biçimi dolayısıyla şekil yönünden iptali gerektiği sonucuna varıldığına göre, esas yönünün Anayasa'ya aykırı bulunup bulunmadığının incelenmesine yer kalmamıştır.

VI- SONUÇ :

1- 6831 sayılı Orman Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair 1056 sayılı ve 4/7/1968 günlü Kanunun, kanuna ilişkin tasarının görüşülüp kabul edilme sırasındaki Millet Meclisi Başkanlık Divanının kuruluş biçimi dolayısıyla şekil yönünden iptaline Başkan Vekili Lutfi Ömerbaş, üyelerden Feyzullah Uslu, Celâlettin Kuralmen, Fazıl Uluocak, Sait Koçak ve İhsan Ecemiş'in karşı oyları ile ve oyçokluğu ile;

2- Bu sonuca göre kanunun esas yönünde Anayasa'ya aykırı bulunup bulunmadığının incelenmesine yer olmadığına oybirliği ile;

30/9/1969 gününde Anayasa'nın 151. ve 152. maddeleri gereğince karar verildi.

Başkanvekili
Lutfi Ömerbaş

Üye
Feyzullah Uslu

Üye
A. Şeref Hocaoglu

Üye
Fazlı Öztan

Üye
Celâlettin Kuralmen

Üye
Fazıl Uluocak

Üye
Sait Koçak

Üye
Avni Givda

Üye
Muhittin Taylan

Üye
Şahap Arıç

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Recai Seçkin

Üye

Üye

Üye

KARŞI OY YAZISI

Olayda iptali istenilen 1056 sayılı Kanun, 10/11/1967 günlü Millet Meclisi kararı ile kurulmuş bulunan Başkanlık Divanı'nın görev yapacağı bir yıllık dönem içinde ve 4/7/1968 gününde kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, bir yıl nceki Millet Meclisi Başkanlık Divanı'nın Kuruluşuna ilişkin 1/11/1966 ve 2/11/1966 günlü Meclis Kararlarını, (bunu izleyen dönemin Başkanlık Divanı'nın kuruluşundan sonra) 27/2/1968 gününde iptal etmiŐ bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin bu iptal kararı, yeni bir dönemin Başkanlık Divanı'nı kuran 10/11/1967 günlü Millet Meclisi kararına etkili olamaz. Bir kanunda yer almış bulunan bir hükmün Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olması, başka bir kanunda yer verilmiş bulunan aynı nitelikteki hükmü, nasıl kendiliğinden yürürlükten kaldıramazsa, içtüzük hükmü niteliğindeki bir Millet Meclisi Kararının iptal edilmiş olması da, daha sonra verilmiş bulunan aynı nitelikteki Millet Meclisi Kararının yrrllğn, geçerliliğini etkileyemez.

Kaldı k, Başkanlık Divanı'nın bu Şekilde kurulmuş olmasının, kanunun iptalini gerektirmeyeceği daha önce mahkememizce kararlaŐtırılmıŐ ve aradan geçen çok kısa zaman içinde o karardan dönülmesini gerektiren yeni bir hukukî neden mevcut bulunmadığı gibi, kimi mahkemelerin aynı konudaki itirazları da işin esasının incelenmesi suretiyle reddedilmiŐ olduğundan itiraz konulu kanunun Millet Meclisi Başkanlık Divanı'nın kuruluş biçimi dolayısıyla Şekil yönünden iptal edilmemesi gerektiği kanısındayım.

Başkan Vekili

Lütfi merbaŐ

MUHALEFET ŐERH

tiraz konusu "1056" sayılı Kanunun Millet Meclisi Genel Kurulunda müzakere ve kabul edildiği sırada görevli Meclis Başkanlık Divanı'nın kuruluş Şekli oğunluka Anayasa'ya aykırı görüldüğünden sözü geçen Kanunun iptaline karar verilmiştir.

tiraz konusu Kanunun Millet Meclisince kabulü sırasındaki Başkanlık Divanı ise bu meclisin 10/11/1967 günlü kararı ile kurulmuş bulunmaktadır. Mahkememizin 27/2/1968 günlü ve 1967/6 esas, 1968/9 karar sayılı kararındaki gerekçede aıklanığı üzere Başkanlık Divanı'nın Kuruluşuna ilişkin Millet Meclisi kararları bir içtüzük hükmü niteliğinde olarak kabul edilmiştir ve bu nitelikleri dolayısıyla de Anayasa'nın 85. maddesi kapsamına girmektedirler. Çoğunluk gerekçesinde sözü edilen Millet Meclisinin 1/11/1966 ve 2/11/1966 günlü Başkanlık Divanı'nın Kuruluşuna dair olan kararlan Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş bulunduğundan ortada ancak Başkanlık Divanı'nın Kuruluşu ile ilgili içtüzük niteliğinde kabul olunan Millet Meclisinin 10/11/1967 günlü karar vardır. Bu karar ise süresi içinde ve usulünce açılmış bir dâva üzerine iptal

Esas Sayısı:1969/24
Karar Sayısı:1969/50

edilmemiş olduğundan itiraz konusu 1056 sayılı Kanunun Millet Meclisinde görüşülmesi ve kabulü sırasında yürürlükte bulunmuştur.

Sözü geçen 1/11/1966 ve 2/11/1966 günlü kararların iptal edilmiş olmasının 10/11/1967 günlü son kararın yürürlüğü ve geçerliliği üzerinde bir etkisi olabileceği ise düşünülemez. Her ne kadar 10/11/1967 günlü karar da öteki kararlarla aynı esasa dayanmakta ve aynı niteliği taşımakta ise de, bunlardan ayrı ve müstakil bir karardır. Millet Meclisinin Mahkememizce iptal olunan kararları ise Mahkemenin bu iptal kararında açıkça gösterilmiştir. İptal kararlarının etkisinin kendi kapsamları ile sınırlı olacağına şüphe yoktur. Bu itibarla Anayasa Mahkemesinin daha önceki Millet Meclisi Kararlarının iptaline ilişkin karar elbette son Millet Meclisi Kararının geçerli sayılmamasını gerekli kılmaz.

Öte yandan 10/11/1967 günlü kararın da Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararında belirtilen, Millet Meclisi Başkanlık Divanının Kuruluş şekline ilişkin görüşe uygun olarak verilmesi gerektiği yolundaki bir düşünce ise, bu görüşün ancak 27/2/1968 gününde belirtilmiş olması sebebiyle 10/11/1967 gününde bilinmesine imkân bulunmadığından varit olamaz. Bundan başka 1056 sayılı Kanunun görüşülmesi sırasında Millet Meclisi Başkanlığınca Anayasa Mahkemesi Başkanlık Divanı'nın Kuruluş şekli hakkındaki görüşünün artık bilindiğine göre Başkanlık Divanı'nın o sırada bu görüşe uygun bir hale getirilmesi gerektiği ciheti de savunulamaz. Zira, Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 4. maddesi Başkanlık Divanı'nın süresini Başkan hariç bir yıl olarak göstermektedir. Olayda ise bu süre 1968 yılı Kasım ayında sona erecektir. Süre bitmeden Başkanlık Divanı'nın Kuruluşunda, divana katılmamış partiden üye alınmak suretiyle değişiklik yapılması içtüzük hükmüne aykırı düşer. İçtüzükte öngörülmüş bir yıllık süre, Başkanlık Divanı'nda kararlığı koruma düşüncesine dayanmaktadır. Başkanlık Divanı'nda ortaya çıkacak kararsızlıklar Meclisin çalışmalarını aksatabilir. Bu sebeplerle Millet Meclisi Başkanlık Divanının, Anayasa Mahkemesi görüşünü öğrendikten sonra da, evvelce kurulduğu şekilde görevini sürdürmüş olması içtüzüğe uygun bir tutumdur. Anayasa Mahkemesi'nin görüşüne uyulması ancak Başkanlık Divanının yeniden seçilmesinde söz konusu olabilir.

Eğer Millet Meclisi'nin 10/11/1967 günlü kararı, başka bir deyimle, bir içtüzük hükmü bir yana bırakılarak Anayasa Mahkemesi'nce olayda Anayasa'nın 84. maddesinin doğrudan doğruya uygulanması gerektiği de ileri sürülemez. Gerçi Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel kurallardır. Ancak Anayasa'nın 84. maddesi Meclislerin Başkanlık Divanlarının Kuruluşlarındaki temel ilkeyi göstermektedir. Meclislerin Başkanlık Divanlarının üyelerinin miktarını, bunların seçilmeleri şeklini düzenleyen bu konuda içtüzük hükümleri yerine kaim olacak bir hüküm değildir. Meclisler, bu ilkeye aykırı olmamak şartıyla, içtüzüklerinde Başkanlık Divanlarını düzenleyici hükümler koymakta serbesttirler. Bu hükümleri, usulüne göre iptal edilmiş olmadıkça yürürlükte ve geçerli olarak kabul etmek gerekir. Bir kanunun veya içtüzüğün Anayasa'ya uygun olmaması halinde izlenecek yol ise yine Anayasa'da gösterilmiştir ve bunların iptali için dâva veya itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulması öngörülmüştür. 10/11/1967 günlü kararın bu yolların dışın-' da ve doğrudan doğruya Anayasa'ya uygunluk bakımından denetlenmesi ve hükümsüz sayılması mümkün değildir. Sonuç olarak usulü dairesinde iptal edilmemiş olsa bile müzakere ve kabulleri sırasında uygulanmış bir içtüzük hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla, kanunların şekil yönünden Anayasa'ya aykırı olacakları kabul edilemez. Çünkü Anayasa içtimaî huzuru bozmamak konusunu önemle benimsemiş ve bunu sağlamak için de 152. maddesinde, bir hükmün iptali halinde dahi bu kararın geriye yürüyemeyeceğini, gerekli gördüğünde Anayasa Mahkemesi'nin iptal hükmünün yürürlüğe girmesini 6 ayı geçmemek şartıyla daha ileri bir tarihe bırakabileceğini ve yine diğer mahkemelerden gelen Anayasa'ya aykırılık iddiaları üzerine verdiği hükmün olayla sınırlı ve yalnız tarafları bağlayıcı olacağına da karar verebileceğini bildirmiştir. Buna karşı, ortada bir Millet Meclisi İçtüzüğü - Anayasa çatışması bulunduğu hallerde içtüzük hükümlerinin yürürlükte

Esas Sayısı:1969/24
Karar Sayısı:1969/50

buldukları için Anayasa Kurallarına tercih edilmeleri ve uygulanmaları Anayasa Mahkemesi'nin Anayasa Kurallarına değil, bir kanun veya içtüzük hükmü ile bağlanması ve böyle bir tutumun Anayasa'nın 8. maddesine aykırılığının ve bütün siyasî parti gruplarının uyuşmaları halinde de Anayasa'ya aykırı davranışların hoşgörü ile karşılanması demek olacağı ve Anayasa'nın üstünlüğü ilkesinin korunmasını güçleştireceği yolunda bir düşünce ile Meclislerde müzakere ve kabulü sırasında uygulanmış olan ve henüz iptal edilmemiş bulunan bir içtüzük hükmünün Anayasa'ya aykırı görülmesi halinde, bu Kanunun şekil yönünden iptali yukarıda sözü edilen Anayasa hükümleri ile bağdaşmaz. Böylece bu içtüzük hükmünün uygulandığı devre içinde kabul edilmiş olan kanunların hepsinin, mahkemelerce itiraz yoluna başvurulması bir süreye bağlı olmadığından, daimî bir iptal kuşkusu altında kalması Anayasa'nın korunmasına önem verdiği içtimiş olan 10/11/1967 günlü kararına dayanılarak kurulan Başkanlık Divanının, geçerli bir kuruluş olarak kabulü gerekir.

Şu duruma göre de bu Başkanlık Divanının 1056 sayılı Kanuna ilişkin tasarının görüşüldüğü ve kabul edildiği birleşimi yönetmiş olması şekil bakımından bu kanunun iptalini haklı göstermez.

Kaldı ki; sözü geçen tasarının Millet Meclisinde görüşülmesi sırasında Başkanlık Divanının Millet Meclisince kabul edilen itiraz konusu kanun üzerine etkili olacak nitelikte Anayasa'ya ve içtüzüğe aykırı bir tutumda bulunduğu da ileri sürülmüş değildir. Bu itibarla o yönden de kanunun iptalini gerektiren bir sebep yoktur.

Çoğunluk gerekçesinde Anayasa Mahkemesi'nin konusu başka olan bazı kararlarına da dayanıldığı görülmektedir. Halbuki Anayasa Mahkemesi, bu konuda 1968/39, 1968/42, 1968/45, 1968/68 esas, 1969/15 karar sayılı ve 3/4/1969 günlü ve yine 1969/15 esas, 1968/13 karar sayılı ve 6-4-3/Mayıs/1968 günlü kararlar ile bu dâvada da ileri sürülen Millet Meclisi'nin 10.11.1967 günlü kararına göre kurulmuş bir Meclis Başkanlık Divanınca yönetilen birleşimlerde müzakere ve kabul olunan kanunların şekil yönünden Anayasa'ya aykırı buldukları iddialarını reddetmiş bulunmaktadır. Bu defa ise yine aynı kararlar ile kurulmuş olan Başkanlık Divanının itiraz olunan 1056 sayılı Kanunun müzakere ve kabul olduğu birleşimi yönetmiş olması dolayısıyla, sözü geçen kanunun şekil yönünden Anayasa'ya aykırı görülerek iptaline karar verilmiş olmasına yukarıda açıklanan sebeplerle muhalifim.

Üye

Celâlettin
Kuralmen

KARŞI OY YAZISI

İtiraz konusu olup 4/7/1968 tarihinde kabul edilmiş bulunan 1056 sayılı Kanunun Millet Meclisinde görüşülüp kabul edildiği tarihlerde Millet Meclisi Başkanlık Divanının bünyesi içine Türkiye İşçi Partisi Grubundan üye alınmamış olduğu anlaşılmaktadır.

Millet Meclisi Başkanlık Divanının kuruluş biçimi Anayasa'nın 84. ve 85. maddelerinde düzenlenmiştir. Bu esaslara uymadan kurulan divanlar Anayasa'ya aykırı düşeceğinden divanların Anayasa'ya aykırı kurulmasına yol açan içtüzük hükümlerinin, bunlara karşı Anayasa Mahkemesine başvurulduğunda, iptal edilmeleri gerekir.

Esas Sayısı:1969/24
Karar Sayısı:1969/50

Millet Meclisi Başkanlık Divanının kuruluşuna ilişkin Millet Meclisi kararı, İçtüzük kuralı koyma niteliğinde bir karar olduğundan Anayasa'nın 84. ve 85. maddeleri kapsamına girer.

İtiraz konusu 1056 sayılı Kanunun görüşülüp kabul edildiği tarihlerdeki Millet Meclisi Başkanlık Divanı 10/11/1967 tarihli Millet Meclisi kararı ile kurulmuştur. Bu karar, Anayasa Mahkemesince 27/2/1968 tarih ve 1967/6, 1968/9 sayılı kararlarla iptal edilen 1/11/1966, 2/11/1966 tarihli Millet Meclisi kararlarındaki aynı esasları taşıyan ve onların devamından ibaret bir içtüzük niteliğinde karar bulunması nedeniyle Anayasa Mahkemesinin 27/2/1968 tarihli iptal kararının kapsamına girmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 27/2/1968 tarihli iptal kararı 1/3/1968 tarihinde Millet Meclisi Başkanlığına bildirilmiş olmasına göre Anayasa'ya uygun biçimde bir kuruluş olmadığı meydana çıkan Başkanlık Divanının derhal Anayasa hükümlerine uygun bir hale getirilmesi zorunlu idi. Bunun yapılmaması nedeniyle yetkisiz duruma giren Başkanlık Divanının idare ettiği toplantılarda görüşülüp

4.7.1968 tarihinde kabul edilmiş olan itiraz konusu 1056 sayılı Kanuna ait tasarının kanunlaşmış olduğu kabul edilmez.

Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 4. maddesinde Başkanlık Divanının süresinin 1 yıl olarak kabul edilmiş olmasının, 1 yıl içinde Divanın kuruluş biçimi yönünden Anayasa'ya aykırılığının meydana çıkması halinde yeniden Anayasa'ya uygun şekle sokulmasına engel bir sebep olacağı düşünülemez. Zira kuruluş biçimi yönünden Anayasa'ya aykırı duruma düşen ve bu nedenle yetkisiz bir hale gelen Başkanlık Divanının faaliyetine devam etmesi doğru olamayacağından sözü geçen 1 yıllık sürenin, ancak kuruluş biçiminin Anayasa'ya uygunluğu devam eden bir Başkanlık Divanının faaliyet süresini teşkil edebileceği aşikârdır.

Yukarıda bildirilen nedenlerle, itiraz konusu olup yürürlüğe konulmuş olan 1056 sayılı Kanunun iptali gerekir. Bu gerekçelerle çoğunluğun iptal kararının sonucuna katılmaktayım.

Üye

Şahap Arıç

KARŞI OY YAZISI

Dâva konusu 1056 sayılı Kanunun Millet Meclisindeki görüşülmesini idare eden Başkanlık Divanının Anayasa'nın 84. maddesine tam uygun şekilde kurulmadığı bir gerçektir. Ancak kuruluştaki bu sakatlığın, niteliği ve olayımızda esas üzerinde bir etkisinin söz konusu olmayışı bakımından, Başkanlık Divanının yok sayılmasını ve bu sebeple de Millet Meclisi Genel Kurulunun ve böyle bir kurulda görüşülüp kabul edilen kanunun hukuken geçerli sayılmamasını gerektiren bir şekil noksanı teşkil etmediği kanaatındayım. Kaldı ki kuruluş şeklindeki bu hatanın kanunun iptalini gerektirip gerektirmediği yönü üzerinde, daha önce, Mahkememizin esas 1968/15 ve karar 1968/13 sayısında kayıtlı dâva sebebiyle uzun uzadıya durulmuş ve orada açıklanan gerekçelere dayanarak iptali gerektirmediğine karar verilmiş bulunmaktadır. Ortada o karardaki gerekçe ve sonuçta değişikliği gerektiren bir sebep bulunmadığından bu kez aksi yönde verilen karara karşıyım.

Üye

İhsan Ecemiş

Sayın İhsan Ecemiş'in yukarıda yazılı düşüncelerine katılıyorum.

Üye

Fazıl Uluocak

Sayın İhsan Ecemiş'in görüşüne katılıyorum.

Üye

Feyzullah Uslu

Sayın İhsan Ecemiş'in yukarıda yazılı düşüncelerine katılıyorum.

Üye

Sait Koçak

KARŞI OY YAZISI

1- Anayasa Mahkemesi Kuruluşu ve Yargılama Usulleri hakkındaki 44 sayılı Kanununun 27. Maddesinin 1 ve 2 nolu fıkralarında, bir dâvaya bakmakta olan mahkemenin itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurma usulleri düzenlenmiş bulunmaktadır. Anayasa'nın 151. maddesine uygun olarak yapılan bu düzenlemeye göre., dâvada uygulanacak kanun hükmünün Mahkemece re'sen Anayasa'ya aykırı görülmesi halinde bu yoldaki gerekçeli kararın Örneğinin gönderilmesi kâfi gelmekte, taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddî olduğu kanısına varılması halinde ise tarafların bu konudaki iddia ve savunmalarının ve mahkemeyi bu kaniya götüren görüşünü açıklayan kararın örneklerinin gönderilmesi gerekmektedir.

Esas Sayısı:1969/24
Karar Sayısı:1969/50

İtiraz eden Mahkemenin Dosyadaki 14/9/1968 günlü kararına göre, olayda uygulanacak olan 1056 sayılı Kanun hükmünün hem mahkemece re'sen Anayasa'ya aykırı görüldüğü hem de, taraflardan birisinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddî olduğu kanısına varılmış olduğu görülmektedir. Bu yollardan sadece birisinin Anayasa Mahkemesine başvurmak için yeterli olduğu ve bu açıdan bu itirazda bir eksiklik de bulunmadığı anlaşıldığına göre bir de ayrıca ikinci yola ait başvurma usulüne ilişkin belgelerin de tamamlattırılmasının gerekli olmadığı düşünülmektedir.

Bu nedenlerle konuya ilişkin kısmına karşıyım.

2- Söz konusu 1056 sayılı Kanun, başka mahkemelerin itirazı üzerine daha önce incelenerek 3/4/1969 gün ve 1968/39-1969/15 sayılı ile Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmiştir.

Bu durumda, aynı kanun hükmü hakkında bir kez de bu itirazın üzerine yeniden inceleme yapılarak karar verilmesi, Anayasa'nın 152. ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri hakkındaki 44 sayılı Kanununun 50. ve 51. maddeleri karşısında mümkün olmadığından bu itiraz üzerine, önceki karardan bahisle (yeni bir karar verilmesine yer olmadığı) yolunda karar verilmesi gerekirdi.

Bu hususu daha genişliğine açıklayan düşüncelerim, 28/6/1966 günlü ve 1963/132-1966/29 ve 14/2/1967 günlü ve 1963/144-1967/6 sayılı kararlara ait muhalefet şerhlerimde belirtilmiştir. (Resmî Gazete; gün : 27/6/1967, sayı : 12632).

Açıklanan sebeplerle bu kararda benimsenmiş olan usule muhalifim.

3- Söz konusu 1056 sayılı Kanun, Millet Meclisinin 8/4/1968 günlü birleşiminde kabul edilmiştir. Bu birleşimi yöneten Başkanlık Divanı ise Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle Anayasa Mahkemesince (Karar günü 27/2/1968, sayı : 1967/6 -1968/9 Resmî Gazete: gün 18/9/1968, sayı : 13004) iptal edilmiş bulunan 1/11/1966 ve 2/11/1966 günlü Millet Meclisi Kararlarında yer alan içtüzük niteliğindeki esasların, 1967 yılında da devamını sağlayan ve iptal edilen kararlardan ayrı hüviyeti olmadığından iptal kapsamı içinde olan 1/11/1967 günlü Millet Meclisi kararıyla kurulmuştur.

Anayasa Mahkemesinin bu konudaki iptal kararını 1/3/1968 gününde Millet Meclisi Başkanlığına bildirildiğine göre, hukukî dayanağı kalmamış olan Başkanlık Divanının, derhal Anayasa'ya uygun biçimde yeniden kurulması gerekirken, yetkisiz duruma düşmüş olan Başkanlık Divanının yönetimindeki birleşimlerde söz konusu kanun tasarısı görüşülerek kabul edilmiştir. Bu gibi birleşimleri, hukuka ve kanuna uygun bir Millet Meclisi birleşimi ve böyle bir birleşimde kabul olunan metni de (Kanun) saymak mümkün olmayacağından (kanun) ların tabii olduğu usuller gereğince yayınlanarak yürürlüğe konulmuş bulunan söz konusu (1056 sayılı Kanun) un iptali gerekir.

Konuyu daha açıklayıcı nitelikteki düşüncelerim, 3/4/1969 günlü ve 1968/39 -1969/15 sayılı Anayasa Mahkemesi Kararına ilişkin karşı oy yazısında belirtilmiştir.

Açıklanan bu gerekçelerle yukarıki kararını sonucuna katılmaktayım.

Üye

Muhittin Gürün

Esas Sayısı:1969/24
Karar Sayısı:1969/50

Sayın Muhittin Gürün'ün yukarıda yazılı karşı oy yazısının iki numarasında yazılı görüşe katılıyorum.

Üye

A. Şeref
Hocaoğlu